

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Пощиною число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові по два дні крім неділей і руских свят о год. 6-й пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Літдога ч. 9.) Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надсланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Де зайдемо?

На вічі в баварській Норимбергії сказав конституційний заступник чеських Німців пос. Вольф таке: »Наша задача лежить в тім, щоби з тирольських гір викурити ультрамонтанізм. Вступ до Тиролю устелимо собі хочби і кровю. Національне питанє в Австрії не буде рішене в парламентах. Се питанє рішить німецький народ »durch Blut und Eisen«. В тім напрямі треба виховати молодшу генерацію німецького народа в Австрії«.

Вольф сказав се не лише в імені 7-ох членів свого радикального клубу і своїх виборців з північної Чехії, він розкриває нам душу всіх німецьких націоналів в Австрії в роді Прадога з Райхенбергу, Гофмана Веленгофа з Стирії, Кайзера з Шлеска, Леміша з Каринтії і всяких Померів, Добенігів, Сільвестрів та Функів — отжеж німецьких послів всіх сих країв, де Німці зіткнули ся з Славянами. Вольф сказав се і в імені університетської німецької молодежи з Відня, Градця і Праги, котра то молодіж при всякій нагоді стояла на єго розкази і брала участь у всяких антидержавних демонстрациях, устроюваних в єри гр. Баденього і пізнійше.

Вольф сказав все те не на вітер, не з пустого рота, безпідставно та безпрограмово. Ні! Вольф сказав се явно, чим скрито накіпшла вже душа значної частини австрійських Німців, а сю програму єго діяльности в Австрії піддержує вся неофіціальна а в части і офіціальна Германія. Німеччина трудить ся нині над розширенєм пангерманської ідеї і працює інтензивно в німецьких краях Австрії в тім напрямі. За Вольфом стоять: Alldeutscher Verband, Allgemeiner deutscher Schulverein, численні Alpenverein-и і товариства буршів. А щоби ся національна

пангерманська ідея скорше дозрівала в Австрії, то з нею сполучено і протестантську пропаганду з окликом: los von Rom, а сю пропаганду піддержують знова такі германські товариства, як: Gustav-Adolf-Verein, Evangelischer Bund, Ulrich-Hutten Bund і др. А над сею пропагандою простерли свої опікунчі крила Alldeutsche Blaetter, берлинська Taegliche Rundschau, липські Neueste Nachrichten і др. днівники. В книгарнях саских та баварських найдете цілу літературу протестантських улетних агітаційних брошюр, якими засипують ся хати австрійських Німців в північній Чехії, на Шлеску, в північній Стирії, в Каринтії і других провінциях. Берлинський заграничний уряд розпоряджає сумами гроша на піддержку »німецької школи« в Австрії, а агентів прусофільско-протестантських допущались вже в Австрії і політичні власти.

Хто має очи, той вже давно міг спостерегти, що заприязнена з нами Німеччина трудить ся усильно над дуже »тісним« сполученєм Австрії з собою, так »тісним«, що за сею сполукою Австрія яко Австрія ледви динше.

З повним правом спитали проте на днях »Tiroler Stimmen« австрійське правительство, куди оно веде Австрію, або куди ми ідемо? А відтак поставили і друге питанє, чи приміром стерпіли би Пруси, наколи би ми в Німеччині розвели політичну агітацію австрійську враз з католицкою пропагандою? Таж держава наша не може стати ареною пангерманських змагань? Наксли для обереження нашого товару перед писковою та ратичною пошестю замикаємо границю, то може би здобуло ся австрійське правительство і на відвагу, замкнути австрійські границі перед уголовною зрадою, револютою та невірством?

Tiroler Stimmen а за ними і Politik чеська взивають проте членів делегацій австрійських до обговореня сеї цілої справи

в делегациях при дебаті над бюджетом міністерства заграничних справ.

В справі Гільзнера.

Дуже інтересну але і справедливу відправу дістали адоратори д-ра Бика від Єзуїтів в LXIV томі »Przeglądu powszechnego« пером ке. Ледоховского. Ось она: »Обурене, яке викликали підписи 20 католицких послів під інтерпеляцією д-ра Бика у всіх слоях суспільности, з виїмком малих кругиків, відвернуло трохи урагу від самої інтерпеляції, а прецінь сей якт містецки уложений, достойний, щоби єму зблизька приглянути ся.

Три головні містить він в собі гадки: »факт ритуального морду в Кутній Горі сугґестіонованого наперед через прасу, опісля через захованє ся органів правосудя, що посередно чи безпосередно потвердили ритуальний мотив діла, хотий карне поступованє, окрім апріоричної сугґестії, ніякої поважної точки — не кажу вже — упевненя не подало«.

Друге: обвинене таке є спосібне »правно рівноуправненє релігійну асоціяцію жидів в єї найсвятійших почуванях образити і віддати єї в погорду і ненависть«.

Вкінци папі і королі польські, а також і чеські заказували ширене сего фальшивого обвиненя. Днесь осібною права не потреба, бо »обовязуючі закони повинні би цілком вистати, наколи-б їх виконувано в дуєї рівноуправненя конституцією загарантованого«; но на жаль сего рівноуправненя для жидів нема.

Всі ті мотиви так зручно є з собою повязані, з такою аподиктичною певністю предложені, що інтерпеляція кождому, що стоїть з далека від сеї річи, мусить видати ся найсправедливішою. Однак инакше річ представляє ся, наколи зіставить ся повисші мотиви зі ствердженням в Кутній Горі фактом і зі становиском, яке займають в австрійській державі жиди і їх

ГЕНРИК ПОНТОПІДАН.

Подорожний.

(Конець).

Жінка несла на руках більше як трілітню дитину і боролася з противним вітром, що почав як раз віяти.

— Чи хотіли поспитати про що?

Він опер ся спокійно на палиці і крикнув:

— Що се за жінка лежить там?

— Хто є ся жінка?

— Так.

Хвилину надумувала ся і придивляла ся йому. Потім сказала:

— Здаєть ся вам може, що вже за довго лежить?

— Ні; що їй є?

— Що їй є? — повторила як гомін, а вітер віяв далі. Потім почала підходити до нього, але на віддалене десятих кроків пристанула знова і мірляла його від стіп до голови.

— Що їй є? — почала знова. — А що-ж могло би бути?... Лежить...

— Хора?

— Ні...

— Чому-ж лежить у ліжку?

— Чому?

— Так.

Видно не мала охоти відповідати; дивилася на нього все недовірливо своїми водяно-синіми очима. Аж коли розказав їй, як увійшов до хати, і що приключило ся йому, випогодило се її лице, вона приближила ся поволі до нього.

Була се тяжка, плечиста як хлоп жінка, з винищеним лицем, що визирало із під розчепленого кафтана. На руках двигала дитину. Був се великий, дуже грубий хлопець, з великими лицами, а з маленькими, зачервонілими, напухлими очима, які прижмурював — видно, не зносив світла. На ногах мав черевики і шиті вовняні панчохи, що мало що прикривали його голі ноги. Голова дитини не була також вкрита; між тонким, кучерявим, червоножовтим волосєм видно було грубу верству солодкого струпа, що покривав цілу передню частину черепа.

— Ну, так — сказала нарешті і почала сьміяти ся щиро. — Зробив ся з неї страх, з тої старої!... А се потішне!... Я думала, що всеж таки пізнаєте стару Елисавету... Але вона не хора... Вона така здорова, як всі, лише має вісімдесят чотири роки, в тім ціла річ і вже вісім років не встає.

— Уже вісім років?!

— Так, мій Боже... То вона питала ся, чи

се я? а то старе чупідрало! — засьміяла ся. — Зробило ся з неї справжнє чупідрало. А не питала ся, чи се не Пан Біг? Ні? Бо вона тому лише лежить і жде на Нього — каже, — а їй вже не належить ся більше ніщо, як лише, аби її Пан Біг забрав до себе. Жду на Пана Бога, каже, Він тямить про мене, каже, а коли почує, що хтось йде дорогою, зараз думає, що се Він. Дай мні тепер книжку до ліжка, бо йде Пан Біг, каже... У неї то не всі дома, розумієть ся! І коли так лежить і роздумує, приходять їй на голову різні гадки.

— І все так цілком сама лежить? Ніхто не дозирає її?

Дозирати? Я-ж дозираю її. То я, Катерина, про яку вона питала ся — говорила далі жінка, що тепер лише розпустила язик, не зводила однак ані на хвилинку очий з подорожнього і слідила кожних його рух. — Мешкаю там і зазираю, коли трафить ся, даю їй їсти, тримаю коло неї який такий лад, ріжно та... Була се зрештою дуже погана жінка, розказують старі, що тямлять її. Вона переганяла ся раз із кіньми.

— Із кіньми?

— Так, як міні Бог милій! Дивне то лише подумати, але се сьвята правда. І діти мала також і більше навіть, як хотіла, але де вони?

релігія в порівнянню до католиків і католицької релігії.

Беззаконне так розголосне, котре, видить ся, повинно би покрити жидів на довгі літа страхом і соромом, змагають они з властивою своєю расі зручністю, визискати в противнім напрямі: беручи з неї асумпт, хотять викликати загальний наказ писання про такі убиства. — Не хочемо тровити на жидів, не хочемо і вмаляти в них недоказаного ритуального убиства. Но коли лучив ся факт, що виглядає на ритуальне убиство, котрого многих обставин (як запрягане крові і т. п.) не вияснено jinakше, коли сей факт мимоволі приводить на память суспільності давніші факти, як процес Рітнерів, убиство в Тіса-Селляр і т. и., що до котрих публичної совісті цілком не ускокнено; коли той сам факт пригадує еще і ряд давніших подій, в часті в історії церкви лежачих, як мучене св. Симеона... так тепер сама пора, щоби фільосеміти тихо сиділи і старали ся, щоби світ забув про них, а в кождім случаю не всть се час, щоби насильно кнеблювали уста судії і пресії, упевняючи безлично, що тїни правного доказу не було. Хто так каже, сей, щоби охоронити жидів, кидає звнагу і безпідставне очернение на судіїв, почитує множество поважних католиків або за людей переворотних, або за людей так ограничених, що навіть в так грубій сугестії, по докладнім застановленю ся — бо над такою річю кождий розумний чоловік глибоко застановляє ся — зміркувати ся не могли. Така провочкація може лиш бурити совість суспільности і скріпити реакцію, перед котрею жиди дрожать.

Другий мотив піднесений в інтерпеляції є се, що так страшне обвинене др-знить найсвятїші почування жидів, а їх самих подає в ненависть і погорду, що противить ся державній засаді рівноуправнєня релігії. Не хочемо ставити страшного *ius talionis*, права віддачи зуб за зуб зі Старого Завіта і Тальмуда, но годі здержати ся від гірконого болю і обурєня. Жидівська преса, о много сильнїйша від католицької, не устанно, систематично ображає найсвятїші почування католиків, ругає ся над нашими догмами; жидівське писмо, виходяче у Відни, кпить собі отверто по поводу процесії Божого Тїла, що в XIX столїтїю цісар клякає перед куснем хлїба; нашу релігію представляє з бїркою дитинячих казок, Церков — найбільшою перепаною в поступі, інституціїю, що маючи на оці лиш власний карман, оглуляє люд, а католицьке духовенство мішає з болотом і лишень з погордою або з сарказмом про него говорить. А у виду сего жиди ужаляють ся в пресії на брак рівноуправнєня для них! — Троха острийша статя про жидів — як ми се недавно бачили — підпадає конфіскації, а богохульні їх артикули, містячі в собі в додатку обиду маєстату, переходять через цензуру безкарно. Всякі закони: шкільні, війскові, супружі жиди омивають, всюди верховодять; католиків — часто під протекцією власних органів — щораз більше випихають з їх становищ, а у виду

сего мають еще чоло жалувати ся на упростіжене! Хто-ж в силі обчислити шкоди, нанесені католикам жидівською пресою!? Тисячі і тисячі молодїжи, в наслідок сеї зрадливої в придній формі поданої лектурї — тратять віру, а опісля виступають ворожо против Церкви! Тисячі укрїпляють ся в пересудах против Церкви!

Третий мотив в інтерпеляції є цілком несподіваний. Як небудь виглядала би річ в Кутній Горі, прецінь католики не мали би права посуджувати жидів о ритуальне убиство; др. Бик — щоби їх про се пересвідчити — наводить булї, в яких папи строго виступили против клевет про ритуальні убиства.

Маємо наперед поважні сумніви що до істнованя таких булї. У великїм bullarium не змогли ми найти ані одної з них, з чого виходить, що се були хїба менші папські акти, тикаючі поодиноких случаїв, що цілком річ змінє. В кождім случаю є певне, що учений папа Венедикт XIV., що жив довго по цитованих в інтерпеляції папах, отверто говорить про убиство св. Симеона жидами сповнене з ненависти до віри. Папи цілком не виключають можливости ритуального убиства; вільно католикови — коли має поводи до сего — про ритуальне убиство говорити, а в данїх обставинах може се бути єго святою повинністю; з точки церковного права, на котре покликує ся др. Бик, нічого не можна против сего сказати, а кожде право, видить ся нам, жадає, щоби підозрілі справи були докладно розслїджені — сего вимагає загальне добро суспільности.

(В останній хвилї впала нам в руки видана д-ром Бльохом брошюра, подаюча текст сих листів. По докладнім перечитаню не нашли ми в нїй нічого, що противило би ся висше поданому нашому висказови. Сесї листи заказають карати жидів за ритуальне убиство лиш в тїм случаю, коли поперед беззаконне се не було їм судово доведене).

Ось такі є мотиви жидівської інтерпеляції: одні безпідставні, другі суперечні з правдою, натягані, обиджаючі, обурюючі кождого християнина. А таку інтерпеляцію підписало окрім жидів 20 католицьких послїв! Християнські мужї виступають в обороні «релігійної асоціяції жидів у своїх найсвятїших почуваннях обидженої», у виду найповажнїших закидів страшного проступку сповненого на християнській дївчинї, жадають повздержаня преси в користь жидів ті, котрі єще ніколи не упоминали ся о повздержанє жидівської преси в єї нападах на католицьку віру. Повідають, що наші послї вчинили се з опортунїстичних взглядів в інтересї партії, що сего вимагала потреба противваженя шовїнізмови німецких антисемїтів. Но границями опортунїзму є засади. Инакше мүсли би ми капитулювати з всяких засад.

Крок наших послїв противить ся інтересам Церкви і люду польского, против котрего жиди завсїгди займали вороже становиско і тому нїяким опортунїзмом ніколи

оправданий бути не може і справедливо стягає жалї і скарги католицької суспільности.

Антисемїтизм, що опирає ся на ненависти, вже з своєї природи не є християнський. Тож такий антисемїтизм не може бути девїзою правдиво-католицької партії; під єго прапором лучать ся люди найрїзнїйших пересвідчень. У Франції майже всі антисеміти належать до масонської льожки «*du rite antisémite*»; в Німеччинї читає ся в їх часописях побіч себе оклики: «*Front gegen Rom*» — «*Front gegen Juden!*» Останній зїзд антисемїтів в Гамбурзі ухвалив викинути Старий Завіт з Біблії.

Но щоби не бути антисемітом, не треба бути фільосемітом. Наша релігія і наш власний інтерес національний і суспільний кажуть нам стерегти ся жидів. Католики, що враз з жидами покликають ся на папські листи, відносячі ся лиш до поодиноких случаїв, хїба забули се, що Церков завсїгди дуже строгими і загально знаними правами змагає до ізоляції жидів; а хто чує ся в обовязку стати завсїгди на чолї оборонців жидівської релігії, сей спроневірює ся своєю власній релігії (може несвідомо, о чім що до декотрих інтерпелянтів не сумніваемо ся).

Переклав Ю. Д.

3 Державної Ради.

На вчерашнім засіданю парламенту запитав пос. Функе президента, чому засіданя відбувають ся доперва в полудне, чому так коротко тривають і чому президия не скликає засідань на суботи і недїлі (!). Президент, др. Функе відповів, що на попереднім, вечірнім засіданю висказано желанє, щоби денні засіданя відбували ся доперва в полудне (протести). Хто не був на вечірнім засіданю, сей не може протестувати. На засіданю було мало що більше понад сто послїв; де була решта 325? (порупшенє). На замїт, що засіданя не відбувають ся в суботи і недїлі, президент відповідає, що богато замісцевих послїв хоче бодай раз в тижднї побачити ся з родиною. З тої причини президия також на будуче скликувати не засіданя щоденно з виїмкою недїль і свят — (потакуваня). Годі також чинити замїти президії в справі короткого триваня засідань, бо ледви зближає ся година трета, зі всіх сторон палати жадають замкненя засіданя. Не розумію протє, длячого робить менї пос. Функе з сеї причини замїти. (Оплєски на правїці).

Антисеміт, пос. Штайнер, домагає ся відповіди на інтерпеляцію в справі убиства в Польнї.

З черги ухвалила палата, що наради комісії в справі ревїзії 14. параграфу мають бути явні.

В справі забурєнь на Моравї промовляли дальше пос. Ададек (Молодочех) і Козловський, котрий замїтив, що причиною забурєнь було односторонне знесенє язикових розпоряджень без нїякої рекомпєнзати з другої сторони.

дєсь у свїті... Ну, ти!... годувати то такого драба!... — Сї останні слова відносили ся до хлопця, що знетерпелївив ся за час сеї довгої бесїди і лихий сїпав маму за кафтан, аби дїбрати ся до грудий. Тріпнула його по руці і говорила далї звернена до чужинця.

— Як маєте охоту, можете увїйти, поговорити з нею, вона не є іще цілком так до нічого, хоч така стара, знає чи-одно, коли вернеть їй пам'ять, а особливо, коли дістане троха кави, то вам буде розказувати таке, що можна заплакати ся на смерть. Цить! Чуєте, як вона кламцає щоками... Не скажу, аби так всі були у неї дома, ні! Бо-ж то як раз на святаго Івана буде їй вісімдесят чотири роки.

Ввійшли до хати, де застали старовинку, що сиділа на ліжку, з диким поглядом, встромяним у двері, з опущеною долїшньою щокою.

— Ну, щож знов вирабляєте Елисавето?! Не маєте чога лякати ся, се лише подорожний, що заблукав ся. Хотїв заглянути до вас, ви-ж позволите?

— Я, я думала... що се Пан Біг, — прошептала, все іще дрожачи зі страху.

— Ет, пусте Ельзо. Лягайте-но спокійно.

Продрогли цілком — сказала мужичка і помогла їй вільною рукою положити ся, потїм обвинула добре покривалом нужденний сей кїстяк.

— Не багато тут сала — замїтила і вказала на худє рамя, що лежало на покривалї. — Помацїйте, прошу, руку, яка зимна! Се-ж чистий труп, правда? Їй найгірше, як змерзла, і не можна дивувати ся, бо від сього покривала не загірєш ся, а піч також не дуже гріє. Щастє, що громада утримує її, бо інакше умерла би.

Стара лежала спокійно, дивила ся упрямо своїми чорними очима на присутних і бурмотїла все:

— Я думала, що се Пан Біг.

Він станув у ногах ліжка, а коли газдиня розказувала далї, роззираєв ся по пустій кімнатї, дивив ся на заплїснїлу кужіль, старє, надточене ліжко і смердячу солому. Нарештї упало його око на костур, що лежав коло старої в ліжку. Коли поспитав жінку, на що їй сього, засмїяла ся і сказала:

— Се на шурї та шваби, яких тут в ночи така сила, що мало їй не зідять. Всюди повнотї поганї; як лише смеркнеть ся, лезать по цілій хатї, навіть по сїннику і не дають їй спати.

Недавно якось зїли їй хлїб, а тямлю, що я положила його на печі. Правда Ельзо.

Стара намагала ся кивнути головою, не зводила однак очий з чужинця.

Коли хвилину опісля стояв серед глинястих, товстих пїль долини, заходило як раз сонце понад вузький, золотий круг, здвож круговою під темним, важким склепом хмар.

У його стїп лежало малє село серед узгірїїв, з круглим, легко сфільованим озером і вїсьма великими, новими мужицькими загородами, відки рівні удари цїпів долїтали сюда в гору, як спокійне, здоровє битє серця. Величаво стрїляли в гору їхні стрїхи понад нужденні ліпянки, що потапали у болотї. Деколи показав ся наймит, що волїк ся лїниво серед пїль з торбою перевїшеною через рамя — або за правдою маленьких темних кімнат, де нуждарі сидять при бараболях або горівцї, покривлені ревматизмом, їджені хробаками і вижидають з острахом старости, коли то газда викине їх з нори, а громада візьме в свою ласкаву опіку.

— Волї, поступу — людяности віка!

Коли забрав голос міністер справ внутрішніх, др. Кербер, часть послів молодоческих викрикувала »проч з Кербером! проч з Клярім!« Гло- та коло міністерияльної лавки була нечувана. Надармо старав ся др. Енгель, голова молодоческого клубу успокоїти своїх говарисів. Засі- дане перервано на 20 минут. В часі перерви роз'ярене тревало дальше. По перерві забрав голос др. Кербер. Він заявив, що причиною розрухів не були політичні зарядження прави- тельства. В подрібнім описі забурень міністер простувє факти, що підніс був пос. Зачек. Єсть річю ствердженою, що мимо уїмнень, дер- жавні власти були наражені на сильні напасти. З сторони войска в Прерав не упали обидні оклики против людности. Так само не є прав- дою, щоби жовніри били мешканців, або допу- скали ся формальних атаків. Сли взагалі під- носять ся жалоби, що зареквіровано війско, то треба ствердити, що в таких разах чуємо за- міти, дияметрально з собою суперечні. Коли в разі якоїсь демонстрації власть жадає вій- ска, закидають їй, що без потреби невокоїть мешканців; коли сего не зробить, говорять, що власть не постарала ся о спиненє демонстрації. Жандарми були виставлені цілими годинами на напасти з сторони подраженої людности, а ми- мо сего заховали холодну кров і спокій, а з ору- жя зробили ужиток доперва в хвилі конечности. Повага обовязуючих законів мусить бути безуслівно удержана. Приписи о уживаню ору- жя є так острі, що дають право єго ужити тільки в случаях дійсної конечности. (Тут по- встали такі крики, що президент перервав за- сіданє).

По перерві заявив дальше др. Кербер, що власти сповнили свій обовязок. Доходженя ве- дуть ся, а резултат їх викаже несправедливість роблених правительству закидів, що винні не будуть карані. Правительсто жаліє, що прий- шло до забурень. Оно доложит старань, щоби забуреня вдруге не повторили ся. (Оплески на лівниці. Чехи кричать: »Abzug!«). Пос. Ельвєрт жадає відданя справи в руки комісії, що пере- веде слідство, жадає однак розсліду забурень не тільки таких, де чека, але також де німец- ка пнула кров. В справі убиства в Польній жадає висвітленя єго, щоби показало ся, що ритуальні убиства суть казкою (?).

Антисеміт, пос. Шнайдер доказує, що забуреня мали характер антисемітський, ілюструє фактами огидне поступованє жидів, обговорює справу Гільзнєра і звиває Чехів, щоби лучили ся з Німцями против жидів.

Найблизше засіданє втовник.

НОВИНКИ.

— **Міністер просьвіти** іменував проф. Грушев- ского екзамінатором кандидатів на професорів шкіл середних, що складала би іспит з всемір- ної історії з викладовою, рускою мовою. Рівно- часно поручив управитель міністерства просьві- ти дирекції іспитуючої комісії, зложити проф. др. Із. Шараневичеви окрему подяку і повне у- знанє за довголітню, успішну єго діяльність в характері члена іспитуючої комісії.

— **Брайтер і Луцик.** В п'ятницю мала почати ся в карнім суді у Львові перед трибуналом судів присяжних розправа проти редакторів »Monitora« і »Галичанина« за злочин клевети і кілька проступств обиди чести. В п'ятницю ра- но зібрались вже судії присяжні до вильсованя, і трибунал судейський до веденя розправи, коли нараз пп. Брайтер і Луцик устроїли ціло- му трибуналові дійсну несподіванку. П. Брайтер жадає іменню, щоби з посеред судів присяж- них сьвідчило 17 судів, а відтак і оборонці жа- лобників (др. Владислав Соловій і др. Грек) в справах, які він думає вивести перед трибунал в часі розправи. Сим бажав п. Брайтер унемо- жливити зложенє лави присяжних, бо сьвідки не могли бути разом судиями. Надто заявив п. Брайтер, що один єго оборонець, Дайзенберг, не мав ще часу переглянути актів обжалованя, а другий оборонець, др. Ціпсер з Відня, не міг задля недуги (?) прибути на розправу. В слід за сим мусів проводячий розправі радник Вайнреб відложити карну розправу до понеділка. В по- неділок відбуде ся проте карма розправа, нако- ли обжаловані случайно не вдумують ще яко- го способу, щоби єї відложити ad feliciora tem- pora. Факти єї замінні. Оба редактори були за- всігди готові до оклеветуваня людей в своїх письмах, але відвчати за єї клевети приходять ся їм трохи тяжше. Пос. Вахнянин обжаловав пп. Брайтера і Луцика о обиду чести, а крім того обжаловали Брайтера самого др. Роїньский,

адвокат др. Соловій і п. Черняковский. Один з жалобників, пос. Леонард Вісневский з Дрогоби- ча, відступив від жалоби по тім, як редактор »Monitora« зложив заяву, що все ним написа- не проти п. Вісневского, взятє з воздуха. О скільки нам сказано, то пп. Брайтер і Луцик хотіли вже і що до особи п. Вахнянина зложити декларацію, в котрій з'обовязали ся відкли- кати все, що проти него наклеветали. Пос. Ва- хнянин не прийняв однако сего предложєня, за- явивши посередникови, що обиди кинєна на него за тяжка, щоби можна єї змити хоч би не знати якою широкою декларацією.

— **Засуд в справі крадіжк**ий в щадничій касі викликав в краю пригобленє. В касі розстра- чено кілька мільонів, а винновники сего злочину нині цілком оправдані і неукарані. »Słowo pol- ski«, що удержувало ся з заборон в касі грош- ий триумфувє. Сумний се триумф! Один з ад- вокатів закінчив оборону. Щєпановского слова- ми: »Ciało jego słabe, ale duch jego wejdzie do panteonu narodowego!« Іратуємо польскому пантеонові такого набутку! Жаль нам дуже, що Зіма не діждав ся також сєї хвилі, бо і єго дух має право до поміщеня в »narodowym panteonie.« Цікава річ, чи ті »великі« люди, котрих духи вийшли, або вийдуть до »narodowego panteonu« були би розтрачували свої власні гроші так само, як розкидали грішми бідних вкладників, за котрі край, — отже і наш руский хлоп му- сів прийняти їваранцію. Ну і чи прийшло на гадку нашим Іванам, що они приймають пору- ку за »męczenników«, котрих духи вийдуть до »panteonu narodowego«. Намі Іваня уважали їх звичайними злочинниками, а тут вийшла для них така мила несподіванка...

— **Письменні кяззурові іспити** кандидатів за- воду учительского в гімназиях і школах реал- них відбудуть ся у Львові 7 і 9 грудня, устні іспити 11. грудня.

— **До VI рангі** перенесено директорів гімна- зий: в Вадовицях, Северина Арцта, в Тарнові д-ра К. Бенюво, у Львові, Войт. Бєсядского і Ем. Вольфа, в Кракові, д-ра Льва Кульчінсько- го, в Перемишли, Стан. Пйонткевича.

— **Жінки на німецких університетах.** Сенат у- нівєрситету в Штрасбурзі позволив у останніх часах де-яким професорам, аби жінки ходили на їхні виклади. Тож тепер жінки мають при- ступ до всіх німецких університетів.

— **Шкарлатина панує в Турці.** наслідком чого староство замкнуло тамошню школу на необме- жений час.

— **Антисемітські і иньші рухи в Україні.** Грізні розрухи проти Жидів почались у місяці квітні в Миколаєві, Херсонськ. губ. Переважно прийма- ли в них участь робітники. Шкоди начинили більш як на 100.000 р. Чутка, що »Жидів б'ють і бити їх дозволено« пішла далі по Херсонщині, і за час з 22—28 квітня ворожнєча піднялась у кількох місцевостях, а найбільш у колонії Велика Нагартана (Херсонськ. пов.), де зроблено шкоди більш як на 200.000. Рухи були також ще в оєь яких місцевостях Херсонського повіту; колонії Романівці, Доброму, в посадах: Березно- г товому, Покровському, Калинівці, і в селах Богданівці і Владимирівці. Ледве здержано рухи в с. Каванці, м. Кривому Розі, Новому Бурі, а півнійше і в Новій Празі. Розумієть ся, кінєць був одєн скрізь: губернатор, козаки, вязици. («Югь», 388, 389). В Київській губ. в початку липня великий розрух підняв ся в 3-х селах Черкаського повіту, в селі Вязівці і ще двох. Причина останніх — чисто економічна, і викли- кана ганєбними відносинами економії до селян (еконіомія відомого київського богатиря Тере- щенка). Справа скінчилась великим побєвнщєм; забито багато людю, а також 15 москалів (сал- дат) і політичних урядників.

— **Відєньські бучі.** На засіданю відєньської мі- скої ради в п'ятницю вивязала ся суперечка по- між д. Ферстером а бурмістром Люєгером при нагоді, коли д. Ферстер критикував поведєне газовой комісії. Люєгер прикликнув Ферстера кілька разів до порядку. Коли нарешті пози- ція піднесла сильний крик проти заступника бурмістра і крик і гамір побільшив ся, Люєгер мусів замкнути засіданє.

— **Увязненє офіцера.** Велику сензацию викли- кало у Відні арештованє офіцера, що поповняв систематично крадіжи у ювілерів. Є се Макси- мілян Магаліцкий, офіцир тирольских кінних стрільців кравєвої оборони, що має родичів у Від- ни. Від довшого часу тамошні ювілєри доно- сили до поліції про крадежі в їх склепах, а всі подавали згідно, що приходив до них якийсь офіцир тирольских стрільців, обзирає золоті рі- чи як перстені, годинники і ц., потім відходив, кажучи, що нема нічо відповідного. Коли відій- шов, бракувало все щось із золота, або замість щирозолотих виробів показали ся позолочувані річи. В сих днях увязнила поліція Магаліцкого, що виправ ся в слідстві всього. Телефонічно вівзано ювілєри пізнали всі згаданого офіцира в Магаліцкім. Перевєдено в єго хаті ревизию і найдено при нїм більшу грошеву суму, кілька- найцять перстенів і флашки перфум. Другої днини зголосили ся иньші пошкодовані.

— **Зі згляду на війну** полуднево-африканську цікаве буде зівставленє, яке подає один з вій- скових німецких дневників. І так коли би Бер- лин предстєвляв столицю Трансвалю Преторію, то Мафєкінґ лежав би там, де лежить в Німєч- чині місто Гановєр, залив Дєлягоа був би зараз коло Варшави, Лядєміс був би там, де лежить Відєнь, Кімберлей там, де Мангайм, Порт Елїза- бет там, де Генуа, Капстов там, де Тулюза і т. п. Се порівнанє далеких місцевостей дає нам спромого пізнати, як далеко лежать они від себе, з чого не здали би ми собі справи, кори- стуючи ся звичайною мапою о дрібнім поділі.

— **Вигідні читателі.** Редакція Esti Postimes, естоньского дневника, жалить ся, що прєнуме- ранти газет в надбалтійскім краю мають звичай жадати від редакцій полагоджуваня їх власних інтересів. Часто лучає ся, читаємо в сїм днев- нику, що одержуємо поручєня на закупно риб, кави, мила, жолудкових капль, сукна на сподї, смаровила до возів, біциклів, гармоній, фото- графічних апаратів, а все те має бути закупле- не дешево і в як найліпшій сорті. Читателі обі- цують звернути гроші при відновленю перед- плати. Меньший ще клопіть з комісами, що можна поладнати, але нераз надходять жаданя, яких хиба редакція підняти ся не може. Один з абонентів жадає, щоби редакція вишукала для него прибрану дочку, в віці від одного до двох літ і з яєним волосєм. В нагороду за єю прислугу обіцяє абонент передплатити дневник також на другий рік. Іньший абонент жадає, щоби редакція дала єму точні інформації в як- ий спосіб міг би він одержати розвід з своєю будучою жінкою з огляду на обставину, що бо- гатий стрий обіцяє єму записати майно, сли о- женить ся з немолодою і брідкою панною. В виду тих ріжних поручєнь Esti Postimes побоює ся, що може одного дня дістати поручєне на побите ворога свого абонента, або на закупно отруї для теці...

— **Державою вдовиць** можна назвати сїдну Індію, де обчислюють число повдовілих жінок на 20 мільонів, а що найдивнійше, що 5 мільо- нів із того числа не має ще скінчених 12 ро- ків. Походять се відси, що після тамошнього звичаю видають дівчата дуже скоро замуж, а на випадок смерти чоловіка не вільно їм вида- вати ся другий раз. На п'ять індійских жінок припадає одна вдовица, а її доля не є завидна, бо всі нею гордять, ненавидять її, соромлять ся нею. Сумні умови вдовпного житя були здаєть ся причиною резагнації, з якою індійські жін- ки гинули по смерти своїх чоловіків на костя- рі, на яким палено трупа їхніх мужів, аби не зажити самітним і невесєлим житєм.

— **Дрібні вєсти.** В четвер дня 23. с. м. відбуде ся в Корчеві коло Угнова (почта і телеграф в місци) вінчанє п. Івана Скаліша ц. к. урядни- ка залєзниць з панною Александрою Гумецкою, дочкою бл. п. Кипріяна і Францішки Гумецких.

Телеграми.

Бєрлін, 11. падолиста. Вієть, що з цїсарєм Вільгельмом їде до Адґлії секретар стану, гр. Більов, викликала велике вражєне. Неприхильні Адґлії дневники ведуть дальшу борбу против тих відвідив взагалі. В поважних, німецких політичних кругах не хотять навіть чути про збли- жєнє Німєччини до Адґлії. В Льондоні приписують гостинї цїсаря Вільгельма велике політичне значєне.

Софія, 11. падолиста. Урядовий дневник о- голошує рескрипт кн. Фердинанда, в котрїм князь висказує вдоволенє з акції правительства, що зміряє до охорони краю від фінансової кри- зи і заявляє, що сам зрікає ся половини своєї цивільної листи з слїдуючого року.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Матвій Цьома.

(Далі).

І так бувало кожного дня, коли Матвій був на роботі у пан-отця. Бідачиськови аж очи сьвітять ся з радости, як побачить такі лакітки.

Гадав би хто, що може наймичка сама »з любови« так запомагає Матвія хлібом і мо- локом. Так ні. Їмосць казали вивести, бо то звичайно бідак, коли не попоїєть, то й сили до роботи не має. Такі то вже добрі були їмосць, все за бідних памєтали.

Сядє Матвій на довбєнку, що на ній сїче ріще, — молоко виноє, закуєить частиною хліба, а решту сховає за пазуху — завтра на сїда- нок. Тодги віднесє горня порожнє до кухні, а коли лучить ся, що під той час їмосць в кухні, то ще і в руку поцілує. Лише все якось так несємїло тими очима блудить, мовби кого обі- крає та совієть єго гризе, або наче боїть ся

глянути людям в очи, щоби не відгадали, що він провинник... Така вже Матвієва вдача...

— Може треба пійти до вербини по воду, то я би пішов? — осмілює ся нарешті предложити свої услуги — коли вже вийшов з пекарні.

І наче засоромить ся, що відважив ся промовити до людей добре слово.

— Ну-ну — як буде треба, то пійдеш — відкаже служниця з пекарні.

Матвій досіче хворосту, внесе пару вязанок до кухні, решту поскладає на дров'яну, «щоби не замгло, якби не дай Боже дошу» — як сам казав. Тоді возьме баньку тай поскочить живенько аж у верби — ну по воду. Ще як трафить ся, то возьме з під двірської ледівні кусень леду тай вкине у баньку.

За те при виплаті все находив Матвій пару феників більше, чим другі робітники. Але той надаток він ховав собі в хустинку, а мамі віддавав лиш тільки, по чому на той час брали другі робітники.

— О — говорять бувало їмосць — Матвій привій студеню води — буде на завтра до кави. А то справді з тою водою бідуємо. Посилай так далеко — тай то така тепла, як би на сонці стояла...

І зараз скажуть віднести баньку до пивниці...

Так минали дни за днями. Матвій ходив день-в-день на зарібки. У пан-отця зачисляли його майже між домашню челядь. Хоч наймали його лише з дня на день, то все таки не примали на службу постійного пастуха — а полишили обхід товару Матвієви. Вдоволені були

з него, — тихий, спокійний, нехимерний — то й не мали господарі з ним клопоту. На чім-будь пристає, кого небудь слухає, що йому сказати, роби — то робить. Ще як сяде враз з челяддю до миски — та попоєть по свому, тогди вже Матвій мов не той стане. Робить так, аж робота — як то кажуть — горить у руках, ще й сьмієть ся, куда ходить, тай висьпіває, як дірветь ся на волю...

Якось по Чеснім Хресті поприходили до села вояки. І Микола вернув з війська.

Під той час припадав у місті ярмарок. Від пан-отця їхав фірман до міста за орудками. Їмосць передали через него пару шіток, щоби покупив усій челяди — отже і Матвієви — притій нагді гостинці. Бо вже така була у нас поведенция, а їмосць при таких оказиях все за свою челядь памятали. А челядь обступила фірмана — як саранча — і всяке нагадує, чого йому треба. Звістно — гостинець — лакома річ, а то ще й з ярмарку.

(Далі буде).

— **З наукового Товариства ім. Шевченка.** Наукова читальня при бібліотекі Товариства отворена що дня від год. 2—6 по полудни і в тім часі може кождей з неї користати. До дому вивозяться ся книжки лише за кавцією. — Канцелярия Товариства отворена від год. 9—1 рано і він 3—6 по полудни. В неділі і свята льокаль Товариства зачинений. Адреса: Львів, ул. Чарнецкого ч. 26.

Всілякі
КУПОНИ
і
вильосовані
цінні папері

виплачує без потрученя
провізії або коштів

Контора виміни
і ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впресв. Митроп. і Преосв. Еп. Ординариям всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі знарядя, збіже в зерні і солоді, сіно в стогах і будинках против шнід огневих.]

Стан фондів гварандийних з днем 31-го грудня 1898 виносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва специальна	842 „ 40 „	

Тарифи «Дністра» дуже умірковані, усліяє обезпечень користні. а шкоди ліквідують ся безпоровочно. До кінця 1898 року виносили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Поліси «Дністра» приймає Банк краєвий при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гварандию і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту «Дністеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє позички за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентования від членів і третих осіб по 4%. Уділ членський виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Дністрѣ». Інформації уділяє Дирекция листовно.

Зголошеня о уділенє агенцій в окрестностях де нема близько агентів «Дністра», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти».)

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупні:

Сьвітло церковне

впрост в фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: **КАВУ** по 5 кіл. посилок почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а специяльність по 12-20 франко **ВИНО** в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — Іншьі товари по умірених цінах.

78—?

ЛЕВ ЛОПАТИНСКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ

Драма з галицкогo еміграційного руху в 4. актах.

Ціна книжки брошурованої 35 кр.

СВЕКРУХА

комедия в 3. актах з сільского жита.

Ціна книжки брошурованої 30 кр.

БЕАТА і ГАЛЬШКА

історична трагедия в 5. актах — з другої половини XVI. віку.

Ціна книжки брошурованої 40 кр.

Конкурс на мужа

шутка в 5. актах з міского побуту.

Ціна книжки брошурованої 35 кр.

ЯБЛОЧНИКАР

комедия в I. актї опрацьована після німецкого.

Ціна книжки брошурованої 15 кр.

Сольо-терно

оповіданє з льотерийних пригод.

Ціна книжки 15 кр.

На поchtову пересилку 5 кр.

У Львові набути можна в Ставропігійській книгарні.

Галицкий Банк кредитовий

почавши від 1 лютого 1890 видає

4⁰/₀ АСИГНАТИ КАСОВІ

з 30-дневним виповідженєм,

3¹/₂ АСИГНАТИ КАСОВІ

з 8-дневним виповідженєм,

а всі иншьі находячі ся в обігу 4½% Асигнати касові з 90-дневним виповідженєм будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4% з 30-днев. речинцем виповідженя.

Львів, дня 31 січня 1890.

Дирекция.